

KUTSEHARIDUSE NÕUKOJA KOMISJONI KOOSOLEKU PROTOKOLL

1.07.2024 nr 9.2-3/24/60

Koosoleku toimumise aeg: 11.06.2024 nr 10

Algus kell 15.00, lõpp kell 17.00

Juhatas: Triin Laasi-Õige

Protokollis: Mari-Liis Seer

Osa võtsid: Kristina Kallas (HTM), Kuno Rooba (Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing), Ulvi Noor (Eesti Haridustöötajate Liit), Ille Nakurt-Murumaa (Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtja Assotsiatsioon MTÜ), Helena Pärenson (Regionaal- ja Põllumajandusministeerium), Arto Aas (Eesti Tööstus- ja Kaubanduskeskuse Liit), Marge Hindriks (Sotsiaalministeerium), Marko Udras (Eesti Kaubandus-Tööstuskoda), Häli Allas (Siseministeerium), Annikki Aruväli (Kultuuriministeerium), Anu Kose (Sisekaitseakadeemia), Ivar Sikk (Sotsiaalministeerium), Raili Allmäe (Kliimaministeerium), Ants Noot (Põllumajandus-Kaubanduskoda), Ülle Ernits (Rakenduskõrgkoolide Rektorate Nõukogu), Marian Vares (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium), Anna-Liina Väkrum (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Kutsutud (HTM): Anzori Barkalaja, Renno Veinthal, Ingrid Jaggo, Marelle Möll, Marili Lehtmets, Triin Laasi-Õige, Mari-Liis Seer, Kristel Bankier

Puudusid: Majandus ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Eesti Töötukassa, Eesti Linnade ja Valdade Liidu, SA Kutsekoda esindajad

PÄEVAKORD

1. Kutsehariduse reform ja õppimiskohustuse pikendamine
2. Kutsekeskhariduse õppekavade ideekonkursi tulemuste tutvustamine
3. Kutseõppeasutuste vastutusvaldkondade tutvustamine ja muudatused koolivõrgus
4. Hariduskulude analüüsi töörühma tehtud järeldused, soovitused ja uue rahastusmudeli lähteülesanne
5. Kohapealsed küsimused

1. Ülevaade kutsehariduse reformi ja õppimiskohustuse pikendamise protsessist – Triin Laasi-Õige

Anti ülevaade kutsehariduse reformi tegevuskavast, tegevuste hetkeseisust ja meenutati reformi tausta sh probleeme, mille lahendamisele reform kaasa aitab. Tegevuskava elluviimisel kaasatakse partneritena õppeasutusi ja erineva juhtimistasandi töötajaid.

Õppimiskohustuse ea tõstmine rakendub alates 01.09.2025 ning ühtne sisseastumine alates maist 2026, peale seda peavad jätkama õpinguid kõik põhikoolide lõpetajad. 2026/27 viiakse kõik kutseõppe ja kutsekeskhariduse õppekavad uutele alustele. Õppekavad peavad

teenima õppijaid pikemas perspektiivis ning pakkuma võimalusi kõikidele noortele elukestvaks õppeks.

Tasulise kutseõppe regulatsiooni puhul uusi muutuseid sisse pole viidud tulenevalt eelmise nõukoja tagasisidest. MKM ja Eesti Töötukassaga välja töötatud erisus: registreeritud töötu, vähenenud töövõime või muu sihtrühm tööturumeetmete seaduses sätestatud oskuste arendamise tööturumeetme alusel ning kokku lepitud töötukassa toel kutseõppe tasemeõppesse õppima asumisel. Samuti ei nõuta õppekulu hüvitamist õpilaselt juhul kui selles õppekavarühmas või õppekaval on keelatud tasu võtta (seos OSKA ja EKEÜ soovitustega).

Ettevalmistava õppe osas muudatusi ei ole. Ettevalmistav õpe on proaktiivne meede neile noortele, kes pole ise oma edasiõppimise valikut teinud ja sellele õppekavale õppimaasumist noor ise valida ei saa.

Hariduskeskuste moodustamine ehk kutsehariduse ja üldhariduse pakkumine ühes asutuses on meede, mida oodatakse mitmes piirkonnas, et optimeerida õppe pakkumist, luua uusi õppevorme ja võimalusi erinevate haridustasemete sh mitteformaalse õppe paremaks sidustamiseks ja üleminekute lihtsustamiseks.

Antakse ülevaade kutsehariduse reformi rahalisest mõjust, mille kohta on esitluses ülevaatlik tabel, lisavajadus riigieelarvest tekib alates 2028 aastast, mis peamiselt hõlmab pikema õpiajaga kaasnevaid ressursse.

Küsimus: mis see tähendab, et kutseõppeasutustele antakse võimalus üldkeskharidust pakkuda?

Vastus: koolivõrgu korrastamise raames tehtava muudatusega antakse õigus KÕA pakkuda üldkeskharidust selle asemel, et ehitada piirkonda uus riigigümnaasium. Hoiab kokku ressursse, noor siseneb hariduskeskusesse ja saab seal vastavalt soovile vahetada oma õpirada. Tahetakse vältida väljalangemist üldharidusest. Koolivõrgu ümberkorraldamine võimaldab õpilasele erinevaid paindlikke õpiradu. Nt Hiiumaa, kus on ühendasutus olemas.

Küsimus: Kas õpilased õpivad koos täiskasvanud õpilastega? Õppekavad tehakse vastavaks?

Vastus: Paindlikkus õppekava läbimisel, oma õpiraja kujunemisel. Rakenduslik ja akadeemiline gümnaasium on paralleelselt kättesaadavad ehk meil on üks uks, kus ei konkureerita õpilaste ja õpetajate pärast. Annab õpilasele pikemalt võimaluse otsustada oma tuleviku üle ja paindlikumalt ühest osast teise liikuda. Kutsekeskhariduse standardi ja kvaliteedi tõstmine, et see ei ole alternatiivina nõrgem variant gümnaasiumile ja teeb selle võrdsematel alustel võrreldavaks. Aastaks 2035 on meil 100 akadeemilist gümnaasiumi ja umbes 30 hariduskeskust, st seal saab ühtlasi kutseharidust ja keskharidust.

2. Kokkuvõtte ideekorjest – Marelle Möll

Koolidelt tuli ideekavandeid 40, millest mindi edasi 18 ideekavandiga, sh on kaasatud 21 kooli ja 28 õppekavarühma. Ideekavandid valiti välja koostöös kutsehariduse õppekavade liigitamise ja nõuetele vastavuse hindamise õppekavakomisjoniga. Ideekavandite väljatöötamist rahastatakse ESF+ tegevustest. Ideekavandeid esitati ka õppevaldkondades, kus varasemalt ei ole kutsekeskhariduse õpet pakutud. Koolide roll ideekavandite väljatöötamisel on väga suur ja mitmed koolid on seotud mitmete uute ideekavanditega. Esitluses on ülevaade töös olevatest ideekavanditest ja esitletud on nende esialgsed õppekava nimetused ja välja toodud raam, mille sisse ideekavandid pidid mahtuma. Esitletud on õppekava mudel ja üldised põhimõtted. Ülevaade tegevuskavast ja järgmistest kohtumistest.

Küsimus: Mis see eriti raamist välja idee on, millega esialgu edasi ei saa minna?

Vastus: Meretehnoloogia: sinimajandus ja ressursside väärindamine – seotud 8 erineva õppekavarühmaga.

Küsimus: Mis saab juuksurite õppest? Sisseastumisel hetkel piiratakse mitte ainult keskharidusega vaid ka üldkeskharidusega.

Vastus: Praegu on väljatöötamisel uus, laiapõhjaline iluteenuste kutsekeskhariduse õppekava, kus üks valdkondlik suund on juuksur. Tugevdame oluliselt ka keskhariduse osa. Probleem on ilmselt kutseõppes, kus koolid seavad 4.taseme õppekavale sisseastumise tingimustes lisapiiranguid, mida ei nõua ükski seadusandlik akt. See peab muutuma. Juba oleme õppekava menetluse protsessis seda probleemi hakanud muutma ka teiste õppekavade korral ja ei kinnita õppekava enne, kui nõuded õpingute alustamiseks on kirjeldatud põhiharidus.

Kommentaari osalejatelt: Sotsiaalvaldkonna kutsekeskhariduse õppe peab hoolikalt läbi mõtlema, mida pakutakse ja peab tegema ka koostööd praktikabaasidega, et õppija ei oleks piiritletud seadusest tulenevate erisustega. OSKA poolt on tulnud tellimus erinevate õppekavade arendamiseks, mida saaks väga hästi teha ka kutsekeskhariduse tasemel, nt farmaatsias ei pea olema üle haritud inimesed. Rakenduskõrgharidusse minejate hulk peaks lõpuks suurenema tulenevalt uutest õppekavadest – üleminek peaks olema lihtne ja sujuv. Lisaks akadeemilisele gümnaasiumile on ka rakenduslik gümnaasium väärtuslik, sh akadeemilise kõrgkooli kõrval peaks ka rakenduskõrgharidus olema samavõrd väärtuslik.

3. Kutseõppeasutuste vastutusvaldkondade jaotus ning sellest tulenevad muudatused koolivõrgus – Triin Laasi-Õige ja Ingrid Jaggo

Triin Laasi-Õige avab tausta, miks vastutusvaldkondade süsteem vajalik on. Eesmärgiks on tagada kvaliteetse õppe pakkumine piiratud eelarve tingimustes, sh korrastada õppe pakkumist, tagada õppebaaside olemasolu, vähendada dubleerimisi ja võimaldada valdkondade arendustegevusi ja planeerida investeringuid. Määramisel olid peamiselt aluseks õppijate arv (sh kutsekeskharidus), tulemusnäitajad, õppe kvaliteedi HAKA ja erialaliitude hinnangud, õppebaaside olemasolu, regionaalne mõõde, kutsemeistrivõistlustel osalemine ja õppe arendustöö suutlikkus. Tutvustati valdkonna arengu eest vastutava kooli rolli ja ülesandeid, mis on täpsemalt kirjeldatud esitluses, nt õppekavaarendus, koostöö partneritega. Õpet jäävad pakkuma ka need koolid, kes ei ole vastutusvaldkonna koolid. Anti ülevaade ajaraamist: aastaks 2026 on välja töötatud uued koolide tegevustoetuste põhimõtted, rahastusmudel ja vastutusvaldkondade süsteem on tööle rakendunud.

Iga valdkonna kohta tehti regiooniti ülevaade kaardi vaates, et näha visuaalset ülevaadet. Näiteks toodi õppekavarühm ehitus ja tsiviilrajatised, mille tausta selgitas Ingrid Jaggo. Õppekavarühmade lõikes toodi välja koolid, kes edaspidi vastutavad valdkonna arendamise eest (nn vastutusvaldkonna koolid), koolid, kus jätkub õppe pakkumine ja koolid, kus õppe pakkumine on kavas lõpetada. Täpne ülevaade on esitluse slaididel kujutatud tabelina, mis kujul läks info ka koolidele 17. mail 2024.a. Õppe pakkumine on üles ehitatud nii, et koolid ei konkureeriks oma vahel – kuskil toimub baasõpe, teisel on võimalik lisaks ka spetsialiseerumine. Suurem eesmärk koolivõrgu korrastamisel on õppe pakkumine kvaliteetselt ja kestlikult.

Küsimus: Kas valikute tegemist täpsemalt oleks võimalik ka näha? Esialgu tehti vähe tausttööd, mistõttu on tekkinud uued ettepanekud vastutusvaldkondade valikul. Palve, et korraks veel maha istuda ja läbirääkimisi teha.

Vastus: Tabeli kujul on olemas andmed, mida saab jagada. Saame veel eraldi kohtumise teha. Kutsehariduse pakkumine ei kao ühestki piirkonnast, kuid praegusel viisil koolivõrgu ülalpidamine pole enam riigile jõukohane. Valikute tegemine on vältimatu ja muutus on

keeruline. Võrreldes nt Järvamaad ja Olustveret ja nende vahemaad, siis on mõistlik, et ühel neist peaks olema vastutus ja teisele jääb õppe pakkumise õigus.

Minister Kristina Kallas juhtis tähelepanu, et ei ole mõistlik üleval pidada ja teha investeeringuid kahele, 30 km raadiuses olevale õppebaasile (Järvamaa ja Olustvere põllumajanduse erialade õppebaas). Ressursi kokkuhoiu mõttes on otstarbekas ühes koolis välja arendada korralik baas, mida saab kasutada lähedalolev olev kool.

Minister Kristina Kallas väljendas ootust, et muudatused õppe pakkumise osas oleksid suuremad nt käsitöö valdkonnas. Praegu on käsitöö valdkonnas õppe pakkujaid liiga palju, samas on OSKA raporti kohaselt käsitöö erialade lõpetajate rakendumine tööturul vähene.

Triin Laasi-Õige selgitas, et plaan on sügisel koostöös Viljandi Kultuuriakadeemiaga otsida lähendusi rahvuslik käsitöö õppe pakkumise osas nt täienduskoolitustena.

4. Hariduskulude analüüs – kutseharidus – Kristel Bankier

Hariduskulude analüüsi aluseks olid saldoandmike infosüsteemi 2022. aasta andmed. Andmete kogumist juhtis Jaak Aaviksoo ning järeldused ja soovitusel tulid ka tema poolt, mille põhjal minnakse edasi uue rahastusmodeli loomisel. Vaadati avalikke andmeid, mis on kõikidele teada ja kättesaadavad. Hariduskulude kogumaht moodustas 6.3% SKP-st, sh 6% moodustas kutsehariduse kulu. Viimastel aastatel on kutsehariduse osatähtsus hariduse kogukuludest vähenenud, mis võib viia tulemuseni, et meil ei ole võimalik pakkuda kvaliteetset haridust. Kulu- ja eelarvestus vajab tugevdamist ja kutsehariduse eripäradega arvestamist. Tuleks kaaluda ühtsete koolipõhiste finantsarvestuse põhimõtete kehtestamist ja õppetöösse kaasavate töötajate tasustamisel on vaja selgemini piiritleda, kes on kutsehariduse õpetaja.

Uue rahastusmodeli väljatöötamiseks on loodud ministeeriumisisene töörühm (partnerite kaasamine alates september 2024, kui on tehtud kuluanalüüs ja välja on pakkuda erinevaid mudeleid), mille juhiks on hariduskulumodelite arendusjuht Kristel Bankier. Lepitud on kokku ajakava ja töö tegemiste tähtjaks on 2024. aasta lõpp ning uue rahastusmodeli rakendumine algab 2026. eelarveaastast.

Uue rahastusmodeli selge taotlus on ka võrdväärsem rahastamine üldharidusega ning nende omavaheliste erisuste tasandamine. Nt ei ole kutseõpetajatel diferentseerimifondi. Praegune rahastusmudel on väga detailne ent raha koolidele antakse ühe suure summaga, nt on eristamata õpetajate palgafond ja halduskulud. Raha peab olema kasutatud sihtotstarbeliselt ja koole ei saa rahastada ainult õppijate arvu järgi, arvestama peab ka kooli taristut.

Küsimus: Kas kaasatakse ka tervishoiu kõrgkoole?

Vastus: Rahastusmodeli puhul arvestatakse ka kõrghariduse erisustega.

Kutsehariduse kulu vähenemine on tingitud õppijate arvu langusest ja investeeringute tõttu. Õppijate arv on suurenenud üldhariduses. Kui see trend on muutumas, siis see tähendab, et ka rahastuses peaks see kajastuma.

Arutleti Soome ja Eesti võrdlust üldhariduses ja kutsehariduses olevate õppijate arvu. Soomes omandatakse kutseharidust kauem ning õpilastel on üldjuhul personaalne õppekava, mille alusel enda õpirada kujundada. Soome kutseharidus teenib väga hästi rakenduskõrgharidust.

Slaide jagatakse ja kõik ettepanekud on osalejatelt oodatud. Järgmine kutsehariduse nõukoja kohtumine toimub sügisel, kuupäev lepatakse kokku jooksvalt.

Lisa: Kutsehariduse nõukoja koosoleku_11.06.2024_ettekanne

(allkirjastatud digitaalselt)
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
protokollija